

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Cilt: 12 Sayı: 68 Yıl: 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Volume: 12 Issue: 68 Year: 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Doi Number:
<http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3873>

MESLEKİ MÜZİK EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN MÜZİKSEL İŞİTME DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ*

THE INVESTIGATION INTO THE ATTITUDES OF STUDENTS WITH VOCATIONAL MUSIC EDUCATION TOWARDS THE MUSICAL HEARING COURSE

Nabi BURÇ**
Yavuz ŞEN***

Öz

Bu araştırmada, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü ve Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı öğrencilerinin müziksel işitme dersine yönelik tutumlarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Çalışma, mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda öğrencilerin müziksel işitme dersine yönelik tutumlarının belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Araştırma, nitel destekli olup, nicel verilere bağlı betimsel araştırma yöntemlerinden tarama (survey) modelinde tasarlanmış, veri toplama aracı olarak tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada, öğrencilerin tutumlarının genel olarak olumlu olduğu sonuçlarına varılmıştır. Yapılan testlerden elde edilen verilere göre öğrencilerin tutum puanları ortalamalarının okudukları fakülteye göre farklılık gösterdiği ve eğitim fakültesi öğrencilerinin tutum puanları ortalamalarının, güzel sanatlar fakültesi öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin madde bazındaki tutumlarının yaş, sınıf ve icra edilen müzik türü değişkenlerine göre farklılık göstermediği, bazı maddelerde ise cinsiyet, mezun olunan lise, öğrenim görülen fakülte, çalgı ve ağırlıklı olarak dinlenen müzik türü değişkenlerine göre farklılık gösterdiği bulgularına ulaşılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin tutum ölçeğine verdikleri yanıtlar madde bazında incelendiğinde; cinsiyet değişkenine göre kız öğrencilerin erkek öğrencilere nazaran müziksel işitme dersini daha gerekli gördükleri ve dersin diğer derslere katkısı olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir. Mezun olunan lise değişkenine göre; güzel sanatlar lisesinden mezun olan öğrencilerin diğer liselerden mezun olan öğrencilere göre müziksel işitme dersi olmadan yapılan müzik eğitiminin yetersiz olacağını ve derste daha başarılı olduklarını düşündükleri sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Müziksel İşitme Dersi, Tutum.

Abstract

In this study, the attitudes of students of Musical Sciences in Faculty of Fine Arts and Music Education in Fine Arts Education Department of Kâzım Karabekir Faculty of Education in Ataturk University towards the musical hearing course were aimed to be discovered. The study is important for determining the attitudes of the students in the institutions providing vocational music education towards the musical hearing course. The study was designed in the relation survey model, one of the descriptive research methods depending on quantitative data supported qualitatively; the attitude scale was used as a data collection tool. In the study, it was concluded that students' attitudes were generally positive. According to the data obtained from the tests, it was seen that the attitude scores of the students differed according to the faculty they studied and the attitude scores of the students of the faculty of education were higher than the students of the faculty of fine arts. It was found that the attitudes of the students on the basis of the items did not differ according to age, class and performed music genre variables, and on some items, it differed according to the gender, graduated high school, current faculty, instrument and mainly listened music genre variables. When the responses of the participating students to the attitude scale were examined on the basis of items; according to the gender variable, it was found that female students considered musical hearing more necessary than male students and thought that the course contributed to other courses. According to the high school variable; It was concluded that students who graduated from fine arts high school thought that the music education without musical hearing lesson would be insufficient and they were more successful than the students who graduated from other high schools.

Keywords: Music Education, Musical Hearing Course, Attitude.

*Bu çalışma, Doç. Dr. Yavuz ŞEN danışmanlığında, Nabi BURÇ tarafından yapılan "Mesleki Müzik Eğitimi Alan Öğrencilerin Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutumlarının Makamsal Dikte Yazma Becerilerine Etkileri" adlı yüksek lisans tezinin bir bölümünden geliştirilerek oluşturulmuştur.

**Bilim Uzm., Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü Yüksek Lisans Mezununu, nburc90@hotmail.com

***Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bilimleri Bölümü, yavuzsen@atauni.edu.tr

1. Giriş

Duygu ve düşünceleri en yalın biçimde anlatan müzik, insana yaşam boyu, her anında eşlik eder. Ruhunu zenginleştirdiği gibi yaşam kalitesini de yükseltir. Müziğin bütün sanatlardan daha etkili olmasının nedeni, kültür düzeyine bakılmaksızın herkes tarafından algılanabilmesidir (Feridunoğlu, 2015, 5). Müziği profesyonel anlamda icra edebilmek için müzik eğitimine erken yaşlara başlanması bir zorunluluktur. Özellikle çalgı eğitiminde bu sürece erken başlanması ile müzikal beğenisi gelişmiş bireylerin ve yetenekli icracı/bestecilerin sayılarının artacağı düşünülür (Şen, 2015, 60).

Müzik eğitimi kısaca müziksel davranış kazandırma, müziksel davranış değiştirme ya da müziksel davranış geliştirme sürecidir. Bilindiği gibi, algılanamayan süreç kavranamaz, kavranamayan süreç tasarlanamaz, tasarlanamayan süreç hazırlanamaz, hazırlanamayan süreç hızlanamaz işleyemez, işleyemeyen süreç izlenemez, izlenemeyen süreç denetim altına alınamaz, denetim altına alınamayan süreç geliştirilemez (Uçan, 1997, 5).

Uçan (1997, 33)'a göre müzik eğitimi, temelde, genel, özengen (amatör) ve mesleki (profesyonel) olmak üzere üç ana amaca yönelik olarak düzenlenip gerçekleştirilir. Mesleki müzik eğitimi, müzik alanının bütünü, bir kolunu ya da dalını, o bütün, kol ya da dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, müziğe belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, dalın, işin ya da mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar. Mesleki müzik eğitiminde, bireyin mesleğin gerektirdiği biçim, kapsam ve düzeyde profesyonelce hazırlanması, uzmanlaşması, gelişmesi ve yetkinleşmesi esastır.

Müzik eğitiminin önemli yapı taşlarından birini oluşturan müziksel işitme dersleri; bireylere müziksel işitme-algılama becerisi kazandırma yönüyle mesleki müzik eğitimi verilen kurumlarda ayrı bir öneme sahiptir. İnsan için görme duyusu kadar önemli olan bir diğer duyumuz; algılama, öğrenme, tanıma, böylece çevremizde olup biten her şeye karşı tepki verme davranışlarımızın gerçekleşmesinde son derece etkin olan işitmedir.

İşitme, insanın sahip olduğu beş duyardan yalnızca biridir. Fiziksel olarak işitme her duyu gibi insanın çevresi ile iletişimdeki kullandığı araçlardan birisidir. Ancak, bir ressamın renkleri tanınması gibi bir müzisyenin sesleri işitmesi ve anlamlandırması normal hayatta kullandığımız duyu işlevinin ötesinde bir hassasiyet gerektirmektedir. İşitme hassasiyeti, temel materyali ses olan her alanda ihtiyaç duyulan bir özelliktir. Bir telsiz operatörü, radar operatörü, maden işçileri gibi örneklerini çoğaltabileceğimiz birçok meslek işitme hassasiyeti gerektirmektedir (Yayla, 2006, 28). İşitme, bireyin müzikal ortamda bulunmasına ve müzik eğitimi almasına paralel olarak müzikal işitme ve algılama sürecine dönüşür. Müzikal işitme eğitimi ise bireyin işitme yoluyla müzikal öğeleri, tek sesi ya da çok ses kümelerini, ezgi ve ritimleri algılamasını, bunları belleğe alıp tekrar etmesini ve gerektiğinde notalara aktarmasını sağlamaktır (Özçelik, Kazkayası & Civitçi, 1998, 71). Kısaca müziksel işitme, bir kompozisyon içerisindeki melodi, biçim, ölçü, tını ve tonları tespit etme, izah etme ve mukayese etmektir (Holloway, 2001'den akt., Şendurur & Tanınmış, 2017, 186).

Tutum kavramını, bireylerin davranışlarını yönlendiren, çevrenin etkisiyle de bireyi düşünce ve davranış bakımından adeta şekillendiren bir yaklaşım olarak açıklamak gerekirse eğitim ve öğretim yaşantısında önemli bir role sahip olduğu söylenebilir.

“Davranışlarımızın çoğu gibi, tutumlarımız da öğrenme yoluyla kazanılmıştır. Aslında tutumlar bir bireyin kazanılmış kişilik özelliklerinin bir parçasıdır ve diğer kazanılmış kişilik özellikleri gibi klasik veya edimsel koşullanma yoluyla veya modellerin gözlenmesi ve taklit yoluyla öğrenilmesidir” (Morgan, 2000, 363). Tutumlar değişebilir ya da değiştirilebilir. Buna göre, olumsuz tutum olumlu, olumlu tutum ise olumsuz tutuma dönüşebilmektedir. Tutumların, düşünce ve davranışlara temel oluşturduğu, yönlendirdiği dikkate alındığında, bireyin başarıya yönelmesinde olumlu tutum geliştirmenin gerekliliği göze çarpmaktadır (Canakay, 2006, 299).

“Bazı tutumlar insanların kendi deneyimlerine dayanırken, bazıları başka kaynaklardan elde edilir” (Kağıtçıbaşı, 2004, 118). Tutumların oluşmasında çeşitli faktörler rol oynar. Oskamp (1977) bireyin tutumlarının oluşmasına etki edebilecek faktörleri genel olarak belirleyerek; ailenin (ana-baba), çevrenin (akran grupları, akrabalar, öğretmenler...) ve direkt kişisel deneyimlerin etkisi şeklinde sınıflandırmıştır (Akt., Sakallı, 2001, 111).

Öğrenilebilen bir davranış şekli olan tutum ise eğitim yoluyla daha etkili ve istendik yönde değişim gösterebilir. Tutumun, öğrenilen ve değişebilen bir davranış olması, olumsuz tutum gösterilen durumların olumlu yönde değiştirilebilmesine olanak sağlar. Bir durum ya da nesneye karşı gözlenen ya da ölçülen tutumlar, olumlu ya da olumsuz yönde değiştirilebilir. Öğrencilerin derslere karşı gösterdikleri tutumlarının

ölçülmesi, olumsuz tutum gösterdikleri derslerin belirlenmesi ve bu derslere karşı tutumlarının istendik yönde değiştirilmesinin, öğrencilerin akademik başarılarını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Eğitimde başarıya ulaşmada öğrencilerin derslere karşı olan tutumları önemlidir. Tutum eğitim üzerinde etkili olduğu gibi müzik eğitimi üzerinde de etkilidir. Müzik eğitiminde öğrencilerin tutumlarının olumlu yönde olması, yeteneklerini geliştirmelerinde ve müzik derslerindeki başarıları ile doğrudan ilgilidir. Tutumların olumlu yönde olması, bireylerin yeteneklerini geliştirmelerinde ve müzikteki başarıları ile doğrudan ilgili olduğu yapılan araştırmalarla ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Kocaarslan (2009) öğretmenlerin derslerine veya sosyal yaşamdaki diğer olgulara yönelik öğrenci tutumlarının ne olduğunu, nasıl ölçüleceğini bilmelerinin, eğitimin niteliğini artırmada önemli bir etken olabileceğini bu nedenle, öğrencilerin belli ders konularına yönelik tutumlarını ölçmek üzere yapılan çalışmaların günümüzde büyük önem kazandığını ifade ederek tutumun başarıya olan etkisini belirtmiştir. Nacakcı (2006) ise öğrencilerin duygu ve düşünceleriyle müzik derslerine genel bir bakış sunulmasının önemli olduğunu ayrıca öğrencilerin müzik dersine karşı olumlu veya olumsuz tutumlarının hangi yönde geliştiğinin saptanması gerektiğini, belirlenen tutumlar karşısında gerekli iyileştirme önerileri getirilmesinin, eğitim kalitesini ve başarı düzeyini olumlu yönde etkileyeceğini belirtmektedir.

Eğitim ve öğretimin gerçekleştirildiği okul öncesi dönemden yükseköğretime kadar tüm basamaklarda, öğrencilerin derslere ilişkin tutumlarının tespitinin; eğitimin daha etkili bir şekilde sürdürülebilmesi, gerekli görülen durumlarda sorunları çözmek adına iyileştirmeler yapılabilmesi, ayrıca yeni düzenlemelere gidilebilmesi açısından önemli ve etkili olacağı düşünülmektedir.

2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmada, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü ve Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı öğrencilerinin müziksel işitme dersine yönelik tutumlarının belirlenmesi ve çeşitli değişkenlere göre farklılıklarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Müziksel işitme dersi, müziksel gelişim ve diğer derslere olan katkısıyla önemli olduğu söylenebilir. Araştırma, mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin müziksel işitme dersine ilişkin tutumlarının belirlenmesi ve bu tutumların çeşitli değişkenlere göre farklılıklarının ortaya çıkarılması yönüyle önem taşımaktadır.

3. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi, "Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin müziksel işitme dersine yönelik tutumları ne düzeydedir?" şeklinde belirlenmiştir.

Araştırmanın problemi doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1. Öğrencilerin tutumları cinsiyet, yaş, mezun olunan lise, eğitim aldıkları mesleki müzik eğitim kurumu, eğitim alınan sınıf düzeyi ve çalgı değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?
2. Öğrenciler hangi tür müzikleri icra etmektedir ve dinlemektedir, tutumları dinledikleri ve icra ettikleri müzik türlerine göre farklılık göstermekte midir?

4. Yöntem

Bu araştırma betimsel araştırmalardan genel tarama modeli ile yürütülmüştür. Araştırma modeli bir araştırmanın amacına uygun ve ekonomik olarak verilerin toplanması, çözümlenebilmesi için gerekli koşulları düzenlemeye denir. Koşulların düzenlenmesinde iki model vardır: Tarama modeli ve deneme modeli. Bu temel yaklaşımlar araştırmacı tarafından amaca ve içinde bulunulan duruma göre kullanılmalıdır (Karasar, 2016, 79).

"Betimsel tarama modeli; olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların ne olduğunu betimleyen incelemelerdir. Bu tip incelemeler, mevcut durumları, şartları ve özellikleri aynen ortaya koymaya çalışır. Bu araştırmalarda ilişkiler, inanışlar görüşler, davranışlar, uygulanmaktaki süreçler; etkiler gelişmekte olan yön eğilimler üzerinde durulur. Betimleme araştırmaları mevcut olayların daha önceki olay ve şartlarla ilişkilerini de dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamaya çalışır" (Kaptan, 1973, 175).

Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2016, 79).

4.1. Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü ve Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı 2.

ve 3. sınıfta okuyan 110 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunda yer alan öğrencilerin demografik bilgilerine ait veriler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Öğrencilerin Demografik Bilgi Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Erkek	53	48.2
Kız	57	51.8
Toplam	110	100
Yaş	f	%
19-21	44	40.1
22-24	49	44.5
25-27	9	8.2
28-30	4	3.6
31-33	4	3.6
Toplam	110	100
Fakülte	f	%
Eğitim	63	57.3
Güzel Sanatlar	47	42.7
Toplam	110	100
Lise Türü	f	%
Güzel Sanatlar	71	64.5
Diğer	39	35.5
Toplam	110	100
Sınıf	f	%
2. Sınıf	40	36.4
3. Sınıf	70	63.6
Toplam	110	100
Çalgı	f	%
Bağlama	31	28.3
Gitar	9	8.2
Keman	36	32.7
Viyola	7	6.4
Viyolonsel	9	8.2
Kanun	2	1.8
Ud	2	1.8
Tanbur	1	0.9
Flüt	5	4.5
Piyano	4	3.6
Şan	4	3.6
Toplam	110	100

Tablo 1’de araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bilgileri incelendiğinde, erkek (f: 53, %48.2) ve kız (f: 57, %51.8) öğrencilerin sayısının denk olduğu, yaş dağılımında çoğunluğun 19-24 yaş grubunda olduğu (f: 93, %84.6), öğrenim görülen fakülte dağılımında çoğunluğun eğitim fakültesinde olduğu (f: 63, %57.3), mezun olunan lise türü dağılımında çoğunluğun güzel sanatlar liselerinde olduğu (f: 71, %64.5), öğrenim görülen sınıf düzeyi dağılımında çoğunluğun 3. sınıflarda olduğu (f: 70, %63.6), çalgılarda ise çoğunluğun bağlama ve keman (f: 67, %61) olduğu görülmüştür.

4.2. Veri toplama araçları

Araştırmanın kuramsal bölümü için alanyazın araştırması yapılmıştır. Literatür ve internet taraması yapılarak konu ile ilgili tez ve makale gibi bilimsel çalışmalara ulaşılmıştır. Bu doğrultuda, müzik alanında işitme veya diğer müzik derslerine ilişkin yapılan ve araştırmaya uyarlanabilecek çalışmalardan; Canakay (2006), Özmentiş (2006), Tufan ve Güdek (2008), Çevik (2011), Şen (2011), Varış ve Cesur (2012), Küçükosmanoğlu (2015)’nin yaptığı tutum ölçeklerinden alınan maddeler bu çalışmaya uyarlanarak veri elde edilmiş ve oluşturulan ölçek için uzman görüşleri alınmıştır.

Tablo 2: Tutum Ölçeği Maddeleri Hakkında Görüşleri Alınan Uzman Grubu

Görev Yeri	Ünvanı	Alanı
Atatürk Üniversitesi	Doç. Dr.	Müzik Eğitimi
Atatürk Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi	Müzik Eğitimi
Atatürk Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi	Ölçme-Değerlendirme
Atatürk Üniversitesi	Dr. Öğr. Üyesi	Türk Dili ve Edebiyatı

Araştırmada kullanılan “Tutum” ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliklerini test etmek üzere “test-tekrar test yöntemi” ile araştırmacılar tarafından yeniden geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Yapılan

analizlere ilişkin verilere Tablo 3'te yer verilmiştir. Özdamar (2011) alpha katsayısı değerlendirme ölçütünü şu şekilde belirtmiştir:

$0.00 < \alpha < 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0.40 < \alpha < 0.60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0.60 < \alpha < 0.80$ ise oldukça güvenilirirdir.

$0.80 < \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

Tablo 3'te Tutum ölçeği için Cronbach's Alpha güvenilirlik testi istatistiği görülmektedir.

Tablo 3: Tutum Ölçeği Cronbach's Alpha Güvenirlik Testi Sonuçları

Tutum Maddeleri	Cronbach's Alpha
1. Mİ* sevdiğim bir derstir.	0.941
2. Mİ sıkıcı bir derstir.	0.942
3. Mİ dersi olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz olacağını düşünüyorum.	0.944
4. Mİ dersi zaman kaybıdır.	0.943
5. Mİ dersinin hiçbir zaman boş geçmesini istemem.	0.942
6. Mİ dersi hiçbir zaman ilgimi çekmez.	0.943
7. Mİ dersinin olduğu gün sevinçli olurum.	0.942
8. Mİ dersine zorunlu olduğum için girerim.	0.943
9. Mİ zorlandığım dersler arasındadır.	0.945
10. Mİ dersinde ruhsal ve bedensel olarak rahatlarım.	0.943
11. Mİ dersi bende stres yaratır.	0.945
12. Mİ dersindeki konularla ilgili konuşmaktan zevk alırım.	0.941
13. Mİ dersinde tüm ilgimi derse veremem.	0.941
14. Mİ dersine diğer derslerden daha çok önem veririm.	0.943
15. Mİ dersine yalnızca sınıf geçmek için katılırım.	0.941
16. Mİ dersinde verilen her ödevi zevkle yaparım.	0.943
17. Mİ başarısız olduğum bir derstir.	0.942
18. Mİ derslerine aktif olarak katılmak isterim.	0.942
19. Mİ dersinde öğrendiklerimin diğer derslere yararı olacağını düşünmüyorum.	0.944
20. Boş zamanlarımda Mİ dersine çalışmak bana zevk verir.	0.942
21. Mİ dersi dışında Mİ ile ilgilenmem.	0.941
22. Mİ dersi ile ilişkili her şeye merak duyarım.	0.941
23. Mİ dersinin müzikal gelişimim için gerekli bir ders olmadığını düşünüyorum.	0.941
24. Mİ dersinde daha çok bilgi edinmek için çabalarım.	0.942
25. Mezun olduktan sonra Mİ dersi ile ilgili hiçbir şey duymak istemem.	0.940
26. Mİ dersini sabırsızlıkla beklerim.	0.941
Toplam Cronbach Alpha	0.944

Tablo 3'teki ölçek maddelerinin güvenilirlik katsayıları ve madde toplam güvenilirlik katsayıları incelendiğinde güvenilirliği önemli derecede azaltan bir maddeye rastlanmamıştır. Sonuç olarak görüldüğü gibi tutum ölçeğinin bütününe ilişkin güvenilirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) 0.944 olarak elde edilmiştir. Tutum ölçeği maddelerinin yüksek derecede güvenilir olduğu görülmüştür. Araştırmada kullanılan ölçek puanlaması 5'li likert şeklinde Tablo 4'te verilmiş olup, ağırlıklı aritmetik ortalamaların değerlendirilme aralığı ise Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 4: Beşli Likert Puanlama Tablosu

Seçenekler	Olumlu İfade Puanı	Olumsuz İfade Puanı
Kesinlikle Katılıyorum	5	1
Katılıyorum	4	2
Kararsızım	3	3
Katılmıyorum	2	4
Kesinlikle Katılmıyorum	1	5

Tablo 5: Ağırlıklı Aritmetik Ortalamaların Değerlendirme Aralığı

Olumlu İfadelerde Belirlenen Düzeyler	Olumsuz İfadelerde Belirlenen Düzeyler
1-1.79 Kesinlikle Katılmıyorum	1-1.79 Kesinlikle Katılıyorum
1.80-2.59 Katılmıyorum	1.80-2.59 Katılıyorum
2.60-3.39 Kararsızım	2.60-3.39 Kararsızım
3.40-4.19 Katılıyorum	3.40-4.19 Katılmıyorum
4.20-5.00 Kesinlikle Katılıyorum	4.20-5.00 Kesinlikle Katılmıyorum

Ölçeğin değerlendirilmesinde Tablo 4 ve 5'teki puanlamalar dikkate alınarak hesaplanıp yorumlanmıştır.

*Mİ (Müziksel İşitme)

4.3. Verilerin analizi

İstatistik verilerin çözümlenmesinde SPSS 20.0 (The Statistical Packet for The Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Araştırma kapsamında demografik bilgilere ve uygulanan ölçekteki maddelere verilen cevapların frekans yüzde dağılımları hesaplanıp tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır. Araştırmada hangi hipotez testinin kullanılacağına belirlenmesine yönelik olarak, verilerin normal bir dağılım gösterip göstermediğinin belirlenmesi için *Kolmogorov-Smirnov normallik testi* uygulanmıştır. Buradaki karar, eğer dağılım normal ise *parametrik testler*, dağılım normal değil ise *non-parametrik testlerin* kullanılması yönünde olacaktır. Tablo 6 ve 7'de *Kolmogorov-Smirnov testi* sonuçları görülmektedir.

Tablo 6: Tutum Puanlarının Ortalamalarına Yönelik Normallik Testi Sonuçları

İstatistik	sd	p
0.057	110	0.200

Tablo 6'daki tutum puanlarının ortalamalarına ait *Kolmogorov-Smirnov normallik testi* sonuçlarına göre, anlamlılık değerlerinin $p>0.05$ olması sebebiyle verilerin normal dağıldığı belirlenmiştir. Bu veriler doğrultusunda değerlendirme kriterlerine *Parametric Testler* uygulanmıştır.

Tablo 7: Tutum Ölçeği Maddelerine Verilen Cevaplara Yönelik Normallik Testi Sonuçları

Madde No	İstatistik	sd	p
Madde 1	0.269	110	0.000
Madde 2	0.230	110	0.000
Madde 3	0.211	110	0.000
Madde 4	0.324	110	0.000
Madde 5	0.212	110	0.000
Madde 6	0.255	110	0.000
Madde 7	0.230	110	0.000
Madde 8	0.251	110	0.000
Madde 9	0.156	110	0.000
Madde 10	0.176	110	0.000
Madde 11	0.194	110	0.000
Madde 12	0.228	110	0.000
Madde 13	0.200	110	0.000
Madde 14	0.200	110	0.000
Madde 15	0.224	110	0.000
Madde 16	0.181	110	0.000
Madde 17	0.210	110	0.000
Madde 18	0.253	110	0.000
Madde 19	0.252	110	0.000
Madde 20	0.195	110	0.000
Madde 21	0.219	110	0.000
Madde 22	0.177	110	0.000
Madde 23	0.276	110	0.000
Madde 24	0.277	110	0.000
Madde 25	0.210	110	0.000
Madde 26	0.220	110	0.000

Tablo 7'deki tutum ölçeği maddelerine verilen cevaplara ait *Kolmogorov-Smirnov normallik testi* sonuçlarına göre, anlamlılık değerlerinin $p<0.05$ olması sebebiyle verilerin normal dağılmadığı belirlenmiştir. Bu veriler doğrultusunda değerlendirme kriterlerine *Non Parametric Testler* uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin tutumlarının, cinsiyete, mezun oldukları liselere, okudukları fakülteye, sınıf düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğinin saptanması için bağımsız iki gruba yönelik *Mann Whitney U testi* uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin tutumlarının yaşa, çalgılarına, ağırlıklı olarak dinledikleri müzik türlerine, ağırlıklı olarak icra ettikleri müzik türlerine göre farklılık gösterip göstermediğinin saptanması için, bağımsız ikiden fazla gruba yönelik *Kruskal Wallis testi* uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin tutum puanlarının ortalamalarının, cinsiyete, mezun oldukları liselere, okudukları fakülteye, sınıf düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğinin saptanması için, bağımsız iki gruba yönelik *Bağımsız Örneklem t testi* uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin tutum puanlarının ortalamalarının, yaşa, çalgılarına, ağırlıklı olarak dinledikleri müzik türlerine, ağırlıklı olarak icra ettikleri müzik türlerine göre farklılık gösterip göstermediğinin saptanması için, bağımsız ikiden fazla gruba yönelik *One Way Anova testi* uygulanmıştır. İkiden fazla gruptan oluşan ve aralarında farklılık olan değişkenlerde ise varyansların homojenliğine yönelik

Levene testi yapılmıştır. Burada anlamlılık düzeyinin 0.05'ten küçük çıkması varyansların eşit olmadığına, 0.05'ten büyük olması varyansların eşit olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 8: Çalgı ve Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müzik Türü Faktörlerine Göre Tutum Puanlarına Yönelik Levene Testi

Faktörler	Levene İstatistiği	sd1	sd2	p
Çalgı	1.862	9	99	0.067
Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müzik Türü	2.005	5	103	0.084

Tablo 8'deki Levene Testi sonuçları incelendiğinde, varyanslarda fark olmadığı ve eşit dağıldığı görülmüştür ($p=0.067>0.05$, $p=0.084>0.05$). Bu bilgilere göre aralarında farklılık olan ve ikiden fazla gruptan oluşan değişkenlerde çoklu karşılaştırma testlerinden, varyansların eşit olması durumuna uyan *LSD* testi kullanılmıştır.

5. Bulgular ve Yorum

Araştırmanın problemi doğrultusunda çalışmaya katılan öğrencilerin müziksel işitme dersine yönelik tutumlarının ne düzeyde olduğuna ilişkin bulgulara Tablo 9'da yer verilmiştir.

Tablo 9: Öğrencilerin Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutumları

Tutum Maddeleri	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Toplam		Tutum Puanları Ortalamaları
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1	6	5.5	8	7.3	24	21.8	48	43.6	24	21.8	110	100	3.69
2	28	25.5	40	36.4	27	24.5	10	9.1	5	4.5	110	100	3.69
3	5	4.5	6	5.5	27	24.5	35	31.8	37	33.7	110	100	3.85
4	63	57.3	30	27.3	9	8.2	4	3.6	4	3.6	110	100	4.31
5	6	5.5	14	12.7	28	25.5	36	32.7	26	23.6	110	100	3.56
6	42	38.2	36	32.7	16	14.5	6	5.5	10	9.1	110	100	3.85
7	13	11.8	16	14.6	48	43.6	22	20	11	10	110	100	3.02
8	33	30	37	33.6	13	11.8	21	19.1	6	5.5	110	100	3.64
9	16	14.5	19	17.3	33	30	24	21.8	18	16.4	110	100	2.92
10	19	17.3	23	20.9	35	31.8	24	21.8	9	8.2	110	100	2.83
11	16	14.5	32	29.2	25	22.7	24	21.8	13	11.8	110	100	3.13
12	9	8.2	14	12.7	30	27.3	41	37.3	16	14.5	110	100	3.37
13	20	18.2	34	30.9	28	25.5	23	20.9	5	4.5	110	100	3.37
14	7	6.4	25	22.7	27	24.5	34	30.9	17	15.5	110	100	3.26
15	36	32.7	33	30	19	17.3	16	14.5	6	5.5	110	100	3.70
16	10	9.1	20	18.2	31	28.2	31	28.2	18	16.3	110	100	3.25
17	22	20	36	32.7	30	27.3	11	10	11	10	110	100	3.43
18	8	7.3	8	7.3	27	24.5	45	40.9	22	20	110	100	3.59
19	50	45.4	30	27.3	11	10	10	9.1	9	8.2	110	100	3.93
20	6	5.5	22	20	34	30.9	35	31.8	13	11.8	110	100	3.25
21	24	21.8	35	31.8	24	21.8	14	12.8	13	11.8	110	100	3.39
22	6	5.5	25	22.7	33	30	31	28.2	15	13.6	110	100	3.22
23	53	48.2	30	27.3	17	15.4	6	5.5	4	3.6	110	100	4.11
24	6	5.5	10	9.1	24	21.7	50	45.5	20	18.2	110	100	3.62
25	37	33.6	29	26.4	21	19.1	13	11.8	10	9.1	110	100	3.64
26	11	10	18	16.4	47	42.7	23	20.9	11	10	110	100	3.05
Genel Ortalama												3.49	

Tablo 9 incelendiğinde, maddelerin genel aritmetik ortalaması $\bar{x}=3.49$ olduğu, öğrencilerin büyük çoğunluğunun, tutum ölçeğinin olumlu maddelerinden, **madde 1, madde 3, madde 5, madde 7, madde 10, madde 12, madde 14, madde 16, madde 18, madde 20, madde 22, madde 24 ve madde 26**'da olumlu yönde ve yüksek tutum sergilediği, tutum ölçeğinin olumsuz maddelerinden, **madde 2, madde 4, madde 6, madde 8, madde 9, madde 11, madde 13, madde 15, madde 17, madde 19, madde 21, madde 23 ve madde 25**'te olumlu yönde ve yüksek tutum sergilediği görülmüştür. Buna göre öğrencilerin tutumlarının olumlu olduğu söylenebilir.

5.1. Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin bulgular

Öğrencilerin tutumları cinsiyet, yaş, mezun olunan lise, eğitim aldıkları mesleki müzik eğitim kurumu, eğitim alınan sınıf düzeyi ve çalgı değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 10: Cinsiyetlere Göre Müziksel İşıtme Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Ortalamaları Farklılıkları

Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	t	p
Erkek	53	3.41	0.89587	-0.897	0.372
Kız	57	3.54	0.59329		

Tablo 10'daki öğrencilerin cinsiyete göre tutum puanları ortalamaları incelendiğinde, erkek öğrencilerin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=3.41$, kız öğrencilerin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=3.54$ olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir [**F=-0.897, p=0.372>0.05**].

Tablo 11: Cinsiyetlere Göre Müziksel İşıtme Dersine Yönelik Tutum Farklılıkları

Mİ Tutum Maddeleri	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
3. Mİ dersi olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz olacağını düşünüyorum.	Erkek	53	48.97	2595.50	1164.50	0.030*
	Kız	57	61.57	3509.50		
19. Mİ dersinde öğrendiklerimin diğer derslere yararı olacağını düşünmüyorum.	Erkek	53	49.40	2618.00	1187.00	0.040*
	Kız	57	61.18	3487.00		

Tablo 11'deki cinsiyet faktörüne göre öğrencilerin tutum puanları incelendiğinde, madde 3 [**U=1164.50, p=0.030<0.05**] ve madde 19 [**U=1187.00, p=0.040<0.05**] da istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğu, diğer ölçek maddelerinde anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir. Anlamlı fark bulunan maddelerin sıra ortalamaları ve sıra toplamları incelendiğinde, **madde 3**'te kız öğrencilerin SO=61.57, ST=3509.50, erkek öğrencilerin SO=48.97, ST=2595.50 olduğu, **madde 19**'da kız öğrencilerin SO=61.18, ST=3487.00, erkek öğrencilerin SO=49.40, ST=2618.00 olduğu görülmüştür. Başka bir anlatımla, ölçeğin olumlu olan **3. maddesinde** ve olumsuz olan **19. maddesinde** araştırmaya katılan kız öğrencilerin tutumlarının, erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre müziksel ışıtme dersini daha gerekli gördükleri ve dersin diğer derslere katkısı olduğunu düşündükleri söylenebilir.

Tablo 12: Yaşlara Göre Müziksel İşıtme Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Ortalamaları Farklılıkları

Yaş	N	\bar{x}	SS	F	p
19-21	44	3.54	0.6948	0.283	0.889
22-24	49	3.48	0.7719		
25-27	9	3.26	0.9807		
28-30	4	3.36	1.093		
31-33	4	3.54	0.4467		

Tablo 12'deki yaşlara göre müziksel ışıtme dersine yönelik tutum puanlarının ortalamaları incelendiğinde, 19-21 yaş aralığında olan öğrencilerin $\bar{x}=3.54$, 22-24 yaş aralığında olanların $\bar{x}=3.48$, 25-27 yaş aralığında olanların $\bar{x}=3.26$, 28-30 yaş aralığında olanların $\bar{x}=3.36$, 31-33 yaş aralığında olanların $\bar{x}=3.54$ olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir [**F=0.283, p=0.889>0.05**].

Ölçeğin tüm maddelerinde $p>0.05$ olduğundan, öğrencilerin tutumlarının yaş değişkenine göre farklılık göstermediği söylenebilir.

Tablo 13: Mezun Olunan Liselere Göre Müziksel İşıtme Dersine Yönelik Tutum Puanları Ortalamaları Farklılıkları

Mezun Olunan Lise	N	\bar{x}	SS	t	p
Güzel Sanatlar	71	3.54	0.6802	1.029	0.306
Diğer	39	3.38	0.8722		

Tablo 13'teki öğrencilerin mezun oldukları liselere göre müziksel ışıtme dersine yönelik tutum puanları ortalamaları incelendiğinde, güzel sanatlar liselerinden mezun olan öğrencilerin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=3.54$, diğer liselerden mezun olan öğrencilerin $\bar{x}=3.38$ olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür [**t=1.029, p=0.306>0.05**].

Tablo 14: Mezun Olunan Liselere Göre Müziksel İşıtme Dersine Yönelik Tutum Puanları Farklılıkları

Mİ Tutum Maddeleri	Lise	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
3. Mİ dersi olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz olacağını düşünüyorum.	Güzel Sanatlar	71	60.30	4281.00	1044.00	0.026*
	Diğer	39	46.77	1824.00		
17. Mİ başarısız olduğum bir derstir.	Güzel Sanatlar	71	60.83	4319.00	1006.00	0.014*
	Diğer	39	45.79	1786.00		

Tablo 14'teki öğrencilerin mezun oldukları liselere göre tutum puanları incelendiğinde, madde 3 [**U=1044.00, p=0.026<0.05**] ve madde 17 [**U=1006.00, p=0.014<0.05**] de istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğu, diğer ölçek maddelerinde anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir. Anlamlı fark bulunan maddelerin sıra ortalamaları ve sıra toplamları incelendiğinde, **madde 3**'te güzel sanatlar lisesi mezunlarının

SO=60.30, ST=4281.00, diğer liselerden mezun olan öğrencilerin SO=46.77, ST=1824.00 olduğu, **madde 17**'de güzel sanatlar lisesi mezunlarının SO=60.83, ST=4319.00, diğer liselerden mezun olan öğrencilerin SO=45.79, ST=1786.00 olduğu görülmüştür. Başka bir anlatımla, ölçeğin olumlu olan **3. maddesinde** ve olumsuz olan **17. maddesinde** araştırmaya katılan güzel sanatlar lisesi mezunlarının tutumlarının, diğer liselerden mezun olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre güzel sanatlar lisesinden mezun olan öğrencilerin diğer liselerden mezun olan öğrencilere göre müziksel işitme dersi olmadan yapılan müzik eğitiminin yetersiz olacağını ve derste daha başarılı olduklarını düşündükleri söylenebilir.

Tablo 15: Fakülteye Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanları Ortalamaları Farklılıkları

Fakülte	N	\bar{x}	SS	t	p
Güzel Sanatlar	47	3.29	0.7982	-2.321	0.022*
Eğitim	63	3.62	0.6915		

Tablo 15'teki öğrencilerin okudukları fakülteye göre müziksel işitme dersine yönelik tutum puanları ortalamaları incelendiğinde, güzel sanatlar fakültesinde okuyan öğrencilerin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=3.29$, eğitim fakültesinde okuyan öğrencilerin $\bar{x}=3.62$ ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür [**t=-2.321, p=0.022<0.05**]. Buna göre eğitim fakültesinde okuyan öğrencilerin tutumlarının, güzel sanatlar fakültesinde okuyan öğrencilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 16: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanları Farklılıkları

Mİ Tutum Maddeleri	Fakülte	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
1. Mİ sevdiğim bir derstir.	Güzel Sanatlar	47	48.31	2270.50	1142.50	0.031*
	Eğitim	63	60.87	3834.50		
3. Mİ dersi olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz olacağını düşünüyorum.	Güzel Sanatlar	47	40.22	1890.50	762.50	0.000*
	Eğitim	63	66.90	4214.50		
4. Mİ dersi zaman kaybıdır.	Güzel Sanatlar	47	47.99	2255.50	1127.50	0.016*
	Eğitim	63	61.10	3849.50		
9. Mİ zorlandığım dersler arasındadır.	Güzel Sanatlar	47	46.11	2167.00	1039.00	0.006*
	Eğitim	63	62.51	3938.00		
13. Mİ dersinde tüm ilgimi derse veremem.	Güzel Sanatlar	47	48.64	2286.00	1158.00	0.044*
	Eğitim	63	60.62	3819.00		
17. Mİ başarısız olduğum bir derstir.	Güzel Sanatlar	47	46.68	2194.00	1066.00	0.010*
	Eğitim	63	62.08	3911.00		
21. Mİ dersi dışında Mİ ile ilgilenmem.	Güzel Sanatlar	47	47.90	2251.50	1123.50	0.026*
	Eğitim	63	61.17	3853.50		
23. Mİ dersinin müzikal gelişimim için gerekli bir ders olmadığını düşünüyorum.	Güzel Sanatlar	47	48.35	2272.50	1144.50	0.029*
	Eğitim	63	60.83	3832.50		
25. Mezun olduktan sonra Mİ dersi ile ilgili hiçbir şey duymak istemem.	Güzel Sanatlar	47	46.19	2171.00	1043.00	0.006*
	Eğitim	63	62.44	3934.00		

Tablo 16'daki öğrencilerin okudukları fakülteye göre tutum puanları incelendiğinde, madde 1 [**U=1142.50, p=0.031<0.05**], madde 3 [**U=762.50, p=0.000<0.05**], madde 4 [**U=1127.50, p=0.016<0.05**], madde 9 [**U=1039.00, p=0.006<0.05**], madde 13 [**U=1158.00, p=0.044<0.05**], madde 17 [**U=1066.00, p=0.010<0.05**], madde 21 [**U=1123.50, p=0.026<0.05**], madde 23 [**U=1144.50, p=0.029<0.05**] ve madde 25 [**U=1043.00, p=0.006<0.05**]'te istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğu, diğer ölçek maddelerinde anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir. Başka bir anlatımla, ölçeğin olumlu olan **1., 3. maddelerinde** ve olumsuz olan **4., 9., 13., 17., 21., 23. ve 25. maddelerinde** araştırmaya katılan eğitim fakültesi öğrencilerinin tutumlarının, güzel sanatlar fakültesi öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre eğitim fakültesi öğrencilerinin güzel sanatlar fakültesi öğrencilerine göre müziksel işitme dersini daha çok sevdiği, bu ders olmadan yapılan mesleki müzik eğitiminin yetersiz olacağını düşündüğü, zaman kaybı olmadığını, derste zorlanmadığını, ilgisini verebildiğini, derste başarılı olduğunu, ders dışında da dersle ilgilendiğini, müzikal gelişim açısından gerekli olduğunu, mezun olduktan sonra dersle ilgili konuşmalar duymak istediğini düşündüğü söylenebilir.

Tablo 17: Sınıf Değişkenine Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Ortalamaları Farklılıkları

Sınıf	N	\bar{x}	SS	t	p
2. Sınıf	40	3.61	0.7240	1.373	0.173
3. Sınıf	70	3.41	0.7651		

Tablo 17'deki öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıflara göre tutum puanları incelendiğinde, 2. sınıfta okuyan öğrencilerin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=3.61$, 3. sınıfta okuyan öğrencilerin $\bar{x}=3.41$ olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür [**t=1.373, p=0.173>0.05**]. Ölçeğin tüm

maddelerinde $p > 0.05$ olduğundan, öğrencilerin tutumlarının sınıflarına göre farklılık göstermediği söylenebilir.

Tablo 18: Çalgılara Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puan Ortalamalarının Farklılıkları

Çalgı	N	\bar{x}	SS	F	p
Bağlama	31	3.42	0.9495		
Gitar	9	3.25	0.6978		
Keman	36	3.45	0.6619		
Viyola	7	3.48	0.4544		
Viyolonsel	9	4.30	0.5695		
Kanun	2	3.03	0.7615	1.740	0.082
Ud	2	3.44	0.1359		
Tanbur	1	4.50			
Flüt	5	3.26	0.4325		
Piyano	4	3.03	0.3729		
Şan	4	3.63	0.5078		

Tablo 18'deki öğrencilerin çalgılarına göre müziksel işitme dersine yönelik tutum puanları incelendiğinde, çalgısı bağlama olan öğrencilerin aritmetik ortalamasının $\bar{x}=3.42$, çalgısı gitar olan öğrencilerin $\bar{x}=3.25$, çalgısı keman olan öğrencilerin $\bar{x}=3.45$, çalgısı viyola olan öğrencilerin $\bar{x}=3.48$, çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin $\bar{x}=4.30$, çalgısı kanun olan öğrencilerin $\bar{x}=3.03$, çalgısı ud olan öğrencilerin $\bar{x}=3.44$, çalgısı tanbur olan öğrencilerin $\bar{x}=4.50$, çalgısı flüt olan öğrencilerin $\bar{x}=3.26$, çalgısı piyano olan öğrencilerin $\bar{x}=3.03$ olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür [$F=1.740$, $p=0.082 > 0.05$].

Tablo 19: Çalgılara Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Farklılıkları

Tutum Maddeleri	Çalgı	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
12. Mİ dersindeki konularla ilgili konuşmaktan zevk alırım.	Bağlama	31	59.69			
	Gitar	9	51.28			
	Keman	36	50.01			
	Viyola	7	54.64			
	Viyolonsel	9	89.83			
	Kanun	2	45.25	10	20.924	0.022*
	Ud	2	38.50			
	Tanbur	1	102.50			
	Flüt	5	34.50			
	Piyano	4	33.00			
16. Mİ dersinde verilen her ödevi zevkle yaparım.	Şan	4	56.75			
	Bağlama	31	55.58			
	Gitar	9	36.44			
	Keman	36	54.99			
	Viyola	7	50.93			
	Viyolonsel	9	84.44			
	Kanun	2	61.50	10	20.045	0.029*
	Ud	2	13.00			
	Tanbur	1	46.00			
	Flüt	5	35.80			
18. Mİ derslerine aktif olarak katılmak isterim.	Piyano	4	69.00			
	Şan	4	77.00			
	Bağlama	31	49.90			
	Gitar	9	67.22			
	Keman	36	57.97			
	Viyola	7	37.79			
	Viyolonsel	9	88.33			
	Kanun	2	12.50	10	28.608	0.001*
	Ud	2	82.75			
	Tanbur	1	99.50			
22. Mİ dersi ile ilişkili her şeye merak duyarım.	Flüt	5	33.70			
	Piyano	4	30.00			
	Şan	4	57.00			
	Bağlama	31	52.84			
	Gitar	9	55.11			
	Keman	36	53.07			
	Viyola	7	49.29	10	20.116	0.028*
	Viyolonsel	9	91.78			
	Kanun	2	49.50			

	Ud	2	25.75			
	Tanbur	1	103.00			
	Flüt	5	48.60			
	Piyano	4	33.50			
	Şan	4	64.75			
	Bağlama	31	51.56			
	Gitar	9	43.17			
	Keman	36	54.44			
	Viyola	7	65.21			
	Viyolonsel	9	92.72			
24. Mİ dersinde daha çok bilgi edinmek için çabalarım.	Kanun	2	47.00	10	22.683	0.012*
	Ud	2	65.50			
	Tanbur	1	100.50			
	Flüt	5	35.90			
	Piyano	4	38.50			
	Şan	4	51.56			

Tablo 19'daki öğrencilerin çalgılarına göre tutum puanları incelendiğinde, madde 12 [$\chi^2=20.924$, $p=0.022<0.05$], madde 16 [$\chi^2=20.045$, $p=0.029<0.05$], madde 18 [$\chi^2=28.608$, $p=0.001<0.05$], madde 22 [$\chi^2=20.116$, $p=0.028<0.05$] ve madde 24 [$\chi^2=22.683$, $p=0.012<0.05$]’te istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğu, diğer ölçek maddelerinde anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir. Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan LSD çoklu karşılaştırma testi sonucunda farklılık gösteren maddeler Tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20: Çalgılara Göre Müziksel İşitme Dersi Tutum Farklılıkları LSD Çoklu Karşılaştırma Testi Sonuçları

Tutum Maddesi	Çalgı (a)	Çalgı (b)	Ortalama Farkı (a-b)	Standart Hata	p
12. Mİ dersindeki konularla ilgili konuşmaktan zevk alırım.	Viyolonsel	Bağlama	1.072	0.413	0.011*
		Gitar	1.333	0.514	0.011*
		Keman	1.361	0.406	0.001*
		Viyola	1.127	0.549	0.043*
		Kanun	1.556	0.852	0.071
		Ud	1.556	0.852	0.071
		Flüt	1.956	0.608	0.002*
		Piyano	1.806	0.655	0.007*
16. Mİ dersinde verilen her ödevi zevkle yaparım.	Viyolonsel	Bağlama	1.108	0.431	0.012*
		Gitar	1.889	0.536	0.001*
		Keman	1.083	0.424	0.012*
		Viyola	1.190	0.573	0.040*
		Kanun	0.833	0.890	0.351
		Ud	2.833	0.890	0.002*
		Flüt	1.733	0.635	0.007*
		Piyano	0.583	0.684	0.396
16. Mİ dersinde verilen her ödevi zevkle yaparım.	Ud	Bağlama	-1.726	0.830	0.040*
		Gitar	-0.944	0.890	0.291
		Keman	-1.750	0.827	0.037*
		Viyola	-1.643	0.912	0.075
		Viyolonsel	-2.833	0.890	0.002*
		Kanun	-2.000	1.138	0.082
		Flüt	-1.100	0.952	0.251
		Piyano	-2.250	0.985	0.025*
16. Mİ dersinde verilen her ödevi zevkle yaparım.	Gitar	Bağlama	-0.781	0.431	0.073
		Keman	-0.806	0.424	0.060
		Viyola	-0.698	0.573	0.226
		Viyolonsel	-1.889	0.536	0.001*
		Kanun	-1.056	0.890	0.238
		Ud	0.944	0.890	0.291
		Flüt	-0.156	0.635	0.807
		Piyano	-1.306	0.684	0.059
18. Mİ derslerine aktif olarak katılmak isterim.	Viyolonsel	Bağlama	1.409	0.390	0.000*
		Gitar	0.667	0.486	0.173
		Keman	0.944	0.384	0.016*

		Viyola	1.524	0.520	0.004*
		Kanun	2.667	0.806	0.001*
		Ud	0.167	0.806	0.837
		Flüt	1.667	0.575	0.005*
		Piyano	1.667	0.620	0.008*
		Şan	0.917	0.620	0.142
18. Mİ derslerine aktif olarak katılmak isterim.	Kanun	Bağlama	-1.258	0.752	0.098
		Gitar	-2.000	0.806	0.015*
		Keman	-1.722	0.749	0.024*
		Viyola	-1.143	0.827	0.170
		Viyolonsel	-2.667	0.806	0.001*
		Ud	-2.500	1.301	0.017*
		Flüt	-1.000	0.863	0.249
		Piyano	-1.000	0.893	0.266
		Şan	-1.750	0.893	0.053
		22. Mİ dersi ile ilişkili her şeye merak duyarım.	Viyolonsel	Bağlama	1.459
Gitar	1.333			0.494	0.008*
Keman	1.417			0.391	0.000*
Viyola	1.556			0.528	0.004*
Kanun	1.556			0.819	0.061
Ud	2.556			0.819	0.002*
Flüt	1.556			0.585	0.009*
Piyano	2.056			0.630	0.002*
Şan	1.056			0.630	0.097
24. Mİ dersinde daha çok bilgi edinmek için çabalarım.	Viyolonsel			Bağlama	1.326
		Gitar	1.556	0.478	0.002*
		Keman	1.194	0.378	0.002*
		Viyola	0.778	0.511	0.131
		Kanun	1.278	0.793	0.110
		Ud	0.778	0.793	0.329
		Flüt	1.578	0.566	0.006*
		Piyano	1.778	0.609	0.004*
		Şan	1.278	0.609	0.039*

Tablo 20'deki LSD çoklu karşılaştırma testi sonucunda farklılığın, **madde 12'**de viyolonsel-bağlama (OF=1.072, p=0.011<0.05), viyolonsel-gitar (OF=1.333, p=0.011<0.05), viyolonsel-keman (OF=1.361, p=0.001<0.05), viyolonsel-viyola (OF=1.127, p=0.043<0.05) ve viyolonsel-flüt (OF=1.956, p=0.002<0.05), viyolonsel-piyano (OF=1.806, p=0.007<0.05) ve viyolonsel-şan (OF=1.306, p=0.049<0.05) arasında olduğu, **madde 16'**da viyolonsel-bağlama (OF=1.108, p=0.012<0.05), viyolonsel-gitar (OF=1.889, p=0.001<0.05), viyolonsel-keman (OF=1.083, p=0.012<0.05), viyolonsel-viyola (OF=1.190, p=0.040<0.05), viyolonsel-ud (OF=2.833, p=0.002<0.05), viyolonsel-flüt (OF=1.733, p=0.007<0.05), ud-bağlama (OF=-1.726, p=0.040<0.05), ud-keman (OF=-1.750, p=0.037<0.05), ud-piyano (OF=-2.250, p=0.025<0.05), ud-şan (OF=-2.500, p=0.013<0.05) ve gitar-şan (OF=-1.556, p=0.025<0.05) arasında olduğu, **madde 18'**de viyolonsel-bağlama (OF=1.409, p=0.000<0.05), viyolonsel-keman (OF=0.944, p=0.016<0.05), viyolonsel-viyola (OF=1.524, p=0.004<0.05), viyolonsel-kanun (OF=2.667, p=0.001<0.05), viyolonsel-flüt (OF=1.667, p=0.005<0.05), viyolonsel-piyano (OF=1.667, p=0.008<0.05), kanun-gitar (OF=-2.000, p=0.015<0.05) ve kanun-keman (OF=-1.722, p=0.024<0.05) arasında olduğu, **madde 22'**de viyolonsel-bağlama (OF=1.459, p=0.000<0.05), viyolonsel-gitar (OF=1.333, p=0.008<0.05), viyolonsel-keman (OF=1.417, p=0.000<0.05), viyolonsel-viyola (OF=1.556, p=0.004<0.05), viyolonsel-ud (OF=2.556, p=0.002<0.05), viyolonsel-flüt (OF=1.556, p=0.009<0.05) ve viyolonsel-piyano (OF=2.056, p=0.002<0.05) arasında, **madde 24'**te viyolonsel-bağlama (OF=1.326, p=0.001<0.05), viyolonsel-gitar (OF=1.556, p=0.002<0.05), viyolonsel-keman (OF=1.194, p=0.002<0.05), viyolonsel-flüt (OF=1.578, p=0.006<0.05), viyolonsel-piyano (OF=1.778, p=0.004<0.05) ve viyolonsel-şan (OF=1.278, p=0.039<0.05) arasında olduğu görülmektedir.

Başka bir anlatımla, ölçeğin olumlu olan **12. maddesinde** çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin tutumlarının, çalgısı bağlama, gitar, keman, viyola, flüt, piyano ve ud olan öğrencilere göre daha yüksek, ölçeğin olumlu olan **16. maddesinde** çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin tutumlarının çalgısı bağlama, gitar, keman, viyola, ud ve flüt olan öğrencilere, çalgısı bağlama, keman, viyolonsel, piyano ve şan olan öğrencilerin tutumlarının, çalgısı ud olan öğrencilere, çalgısı viyolonsel ve şan olan öğrencilerin çalgısı gitar olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ölçeğin olumlu olan **18. maddesinde** çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin tutumlarının, çalgısı bağlama, keman, viyola, kanun, flüt ve piyano olan öğrencilere, çalgısı gitar, keman ve ud olan öğrencilerin tutumlarının, çalgısı kanun olan öğrencilere göre daha yüksek, ölçeğin olumlu olan **22. maddesinde** çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin tutumlarının, çalgısı bağlama, gitar, keman, ud, flüt ve piyano olan öğrencilere göre daha yüksek, ölçeğin olumlu olan **24.**

maddesinde çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin tutumlarının, çalgısı bağlama, gitar, keman, flüt, piyano ve şan olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Buna göre çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin, çalgısı bağlama, gitar, keman, viyola, flüt, piyano ve şan olan öğrencilere göre dersle alakalı konuşmaları sevindikleri, çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin, çalgısı bağlama, gitar, keman, viyola, ud ve flüt olan öğrencilere, çalgısı bağlama, keman, viyolonsel, piyano ve şan olan öğrencilerin, çalgısı ud olan öğrencilere göre, çalgısı viyolonsel ve şan olan öğrencilerin çalgısı gitar olan öğrencilere göre verilen ödevleri daha isteyerek yaptıkları, çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin, çalgısı bağlama, keman, viyola, kanun, flüt ve piyano olan öğrencilere, çalgısı gitar, keman ve ud olan öğrencilerin, çalgısı kanun olan öğrencilere göre derse daha çok katılmak istedikleri, çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin, çalgısı bağlama, gitar, keman, viyola, ud, flüt ve piyano olan öğrencilere göre dersle alakalı bilgilere daha çok merak duydukları, çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin, çalgısı bağlama, gitar, keman, flüt, piyano ve şan olan öğrencilere göre dersle ilgili bilgilerini daha çok artırmak istedikleri söylenebilir.

5.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Öğrenciler hangi tür müzikleri icra etmektedir ve dinlemektedir, tutumları dinledikleri ve icra ettikleri müzik türlerine göre farklılık göstermekte midir?

Tablo 21: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ağırlıklı Olarak Dinledikleri Müzik Türlerine Göre Dağılımı

Müzik Türü	f	%
Arabesk Müzik	5	4.5
Türk Halk Müziği	54	49.1
Klasik Batı Müziği	10	9.1
Türk Sanat Müziği	6	5.5
Pop Müzik	27	24.5
Diğer Müzikler	8	7.3
Toplam	110	100

Tablo 21'deki veriler incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin %4.5'inin (5 kişi) Arabesk Müzik, %49.1'inin (54 kişi) Türk Halk Müziği, %9.1'inin (10 kişi) Klasik Batı Müziği, %5.5'inin (6 kişi) Türk Sanat Müziği, %24.5'inin (27 kişi) Pop Müzik, %7.3'ünün (8 kişi) Diğer Müzikleri dinlediği görülmüştür. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun Türk Halk Müziği dinlediği söylenebilir.

Tablo 22: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Ağırlıklı Olarak İcra Ettikleri Müzik Türlerine Göre Dağılımı

Müzik Türü	f	%
Arabesk Müzik	2	1.8
Türk Halk Müziği	48	43.6
Klasik Batı Müziği	33	30
Türk Sanat Müziği	8	7.3
Pop Müzik	17	15.5
Diğer Müzikler	2	1.8
Toplam	110	100

Tablo 22'deki veriler incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin %1.8'inin (2 kişi) Arabesk Müzik, %43.6'sının (48 kişi) Türk Halk Müziği, %30'unun (33 kişi) Klasik Batı Müziği, %7.3'ünün (8 kişi) Türk Sanat Müziği, %15.5'inin (17 kişi) Pop Müzik, %1.8'inin (2 kişi) diğer müzikleri icra ettikleri görülmüştür. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun Türk Halk Müziği icra ettiği söylenebilir.

Tablo 23: Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müziklere Göre Müziksel İhtime Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Ortalamaları Farklılıkları

Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müzik	N	\bar{x}	SS	F	p
Arabesk	5	4.17	0.7074		
Türk Halk Müziği	54	3.41	0.8382		
Klasik Batı Müziği	10	3.84	0.7519	1.795	0.120
Türk Sanat Müziği	6	3.53	0.6027		
Pop Müzik	27	3.31	0.6315		
Diğer	8	3.62	0.2579		

Tablo 23'teki öğrencilerin ağırlıklı olarak dinledikleri müzik türlerine göre tutum puanları ortalamaları incelendiğinde, ağırlıklı olarak arabesk müzik dinleyen öğrencilerin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=4.17$, Türk Halk Müziği dinleyen öğrencilerin $\bar{x}=3.41$, Klasik Batı Müziği dinleyen öğrencilerin $\bar{x}=3.84$, Türk Sanat Müziği dinleyen öğrencilerin $\bar{x}=3.53$, Pop Müzik dinleyen öğrencilerin $\bar{x}=3.31$, diğer müzikleri dinleyen öğrencilerin $\bar{x}=3.62$ olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir [$F=1.795$, $p=0.120>0.05$].

Tablo 24: Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müziklere Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Farklılıkları

Tutum Maddeleri	Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müzik	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
10. Mİ dersinde ruhsal ve bedensel olarak rahatlarım.	Arabesk	5	66.10	5	12.216	0.032*
	Türk Halk Müziği	54	48.68			
	Klasik Batı Müziği	10	82.70			
	Türk Sanat Müziği	6	67.75			
	Pop Müzik	27	56.28			
	Diğer	8	49.13			
20. Boş zamanlarımda Mİ dersine çalışmak bana zevk verir.	Arabesk	5	84.80	5	12.683	0.027*
	Türk Halk Müziği	54	54.89			
	Klasik Batı Müziği	10	70.60			
	Türk Sanat Müziği	6	66.75			
	Pop Müzik	27	49.56			
	Diğer	8	34.06			
22. Mİ dersi ile ilişkili her şeye merak duyarım.	Arabesk	5	93.80	5	13.618	0.018*
	Türk Halk Müziği	54	51.90			
	Klasik Batı Müziği	10	74.70			
	Türk Sanat Müziği	6	58.17			
	Pop Müzik	27	49.91			
	Diğer	8	48.75			

Tablo 24'teki öğrencilerin ağırlıklı olarak dinledikleri müziklere göre tutum puanları incelendiğinde, madde 10 [$\chi^2=12.216$, $p=0.032<0.05$], madde 20 [$\chi^2=12.216$, $p=0.032<0.05$] ve madde 22 [$\chi^2=13.618$, $p=0.018<0.05$]de istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğu, diğer ölçek maddelerinde anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir. Anlamlı fark bulunan maddelerin sıra ortalamaları incelendiğinde, madde 10'da Arabesk müzik dinleyen öğrencilerin $SO=66.10$, Türk Halk Müziği dinleyen öğrencilerin $SO=48.68$, Klasik Batı Müziği dinleyen öğrencilerin $SO=82.70$, Türk Sanat Müziği dinleyen öğrencilerin $SO=67.75$, Pop Müzik dinleyen öğrencilerinin $SO=56.28$, Diğer müzikleri dinleyen öğrencilerin $SO=49.13$ olduğu, madde 20'de Arabesk müzik dinleyen öğrencilerin $SO=84.80$, Türk Halk Müziği dinleyen öğrencilerin $SO=54.89$, Klasik Batı Müziği dinleyen öğrencilerin $SO=70.60$, Türk Sanat Müziği dinleyen öğrencilerin $SO=66.75$, Pop Müzik dinleyen öğrencilerinin $SO=49.56$, Diğer müzikleri dinleyen öğrencilerin $SO=34.06$ olduğu, madde 22'de Arabesk müzik dinleyen öğrencilerin $SO=93.80$, Türk Halk Müziği dinleyen öğrencilerin $SO=51.90$, Klasik Batı Müziği dinleyen öğrencilerin $SO=74.70$, Türk Sanat Müziği dinleyen öğrencilerin $SO=58.17$, Pop Müzik dinleyen öğrencilerinin $SO=49.91$, Diğer müzikleri dinleyen öğrencilerin $SO=48.75$ olduğu görülmüştür. Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan LSD çoklu karşılaştırma testi sonucunda farklılık gösteren maddeler Tablo 25'te gösterilmiştir.

Tablo 25: Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müziklere Göre Müziksel İşitme Dersi Tutum Farklılıkları LSD Çoklu Karşılaştırma Testi Sonuçları

Tutum Maddesi	Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müzik (a)	Ağırlıklı Olarak Dinlenen Müzik (b)	Ortalama Farkı (a-b)	Standart Hata	p
10. Mİ dersinde ruhsal ve bedensel olarak rahatlarım.	Klasik Batı Müziği	Arabesk Müzik	0.700	0.630	0.269
		Türk Halk Müziği	1.344	0.396	0.001*
		Türk Sanat Müziği	0.567	0.594	0.342
		Pop Müzik	1.048	0.426	0.015*
		Diğer Müzikler	1.275	0.546	0.021*
20. Boş zamanlarımda Mİ dersine çalışmak bana zevk verir.	Arabesk Müzik	Türk Halk Müziği	0.978	0.485	0.046*
		Klasik Batı Müziği	0.400	0.568	0.483
		Türk Sanat Müziği	0.533	0.628	0.398
		Pop Müzik	1.163	0.505	0.023*
		Diğer Müzikler	1.700	0.592	0.005*
20. Boş zamanlarımda Mİ dersine çalışmak bana zevk verir.	Diğer Müzikler	Arabesk Müzik	-1.700	0.592	0.005*
		Türk Halk Müziği	-0.722	0.393	0.069
		Klasik Batı Müziği	-1.300	0.492	0.010*
		Türk Sanat Müziği	-1.167	0.561	0.040*
		Pop Müzik	-0.537	0.418	0.201
20. Boş zamanlarımda Mİ dersine çalışmak bana zevk verir.	Klasik Batı Müziği	Arabesk Müzik	-0.400	0.568	0.483
		Türk Halk Müziği	0.578	0.357	0.109
		Türk Sanat Müziği	0.133	0.536	0.804
		Pop Müzik	0.763	0.384	0.050*
		Diğer Müzikler	1.300	0.492	0.010*
22. Mİ dersi ile ilişkili her şeye merak duyarım.	Arabesk Müzik	Türk Halk Müziği	1.526	0.498	0.003*
		Klasik Batı Müziği	0.700	0.584	0.233
		Türk Sanat Müziği	1.267	0.645	0.052

		Pop Müzik	1.563	0.519	0.003*
		Diğer Müzikler	1.600	0.608	0.010*
		Arabesk Müzik	-0.700	0.584	0.233
22. Mİ dersi ile ilişkili her şeye merak duyarım.	Klasik Batı Müziği	Türk Halk Müziği	0.826	0.367	0.026*
		Türk Sanat Müziği	0.567	0.550	0.306
		Pop Müzik	0.863	0.394	0.031*
		Diğer Müzikler	0.900	0.505	0.078

Tablo 25'teki LSD çoklu karşılaştırma testi sonucunda farklılığın, **madde 10'**da öğrencilerin ağırlıklı olarak dinledikleri müziklerden Klasik Batı Müziği-Türk Halk Müziği (OF=1.344, p=0.001<0.05), Klasik Batı Müziği-Pop Müzik (OF=1.048, p=0.015<0.05) ve Klasik Batı Müziği-Diğer Müzikler (OF=1.275, p=0.021<0.05) arasında olduğu, **madde 20'**de Arabesk Müzik-Türk Halk Müziği (OF=0.978, p=0.046<0.05), Arabesk Müzik-Pop Müzik (OF=1.163, p=0.023<0.05), Arabesk Müzik-Diğer Müzikler (OF=1.700, p=0.005<0.05), Diğer Müzikler-Klasik Batı Müziği (OF=-1.300, p=0.010<0.05), Diğer Müzikler-Türk Sanat Müziği (OF=-1.167, p=0.040<0.05) ve Klasik Batı Müziği-Pop Müzik (OF=0.763, p=0.050≤0.05) arasında olduğu, **madde 22'**de Arabesk Müzik-Türk Halk Müziği (OF=1.526, p=0.003<0.05), Arabesk Müzik-Pop Müzik (OF=1.563, p=0.003<0.05), Arabesk Müzik-Diğer Müzikler (OF=1.600, p=0.010<0.05), Klasik Batı Müziği-Türk Halk Müziği (OF=0.826, p=0.026<0.05) ve Klasik Batı Müziği-Pop Müzik (OF=0.863, p=0.031<0.05) arasında olduğu görülmektedir.

Başka bir anlatımla, ölçeğin olumlu olan **10. maddesinde** Klasik Batı Müziği dinleyen öğrencilerin tutumlarının, Türk Halk Müziği, Pop Müzik ve Diğer Müzikleri dinleyen öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ölçeğin olumlu olan **20. maddesinde** Arabesk Müzik dinleyen öğrencilerin tutumlarının, Türk Halk Müziği, Pop Müzik, Diğer Müzikleri dinleyen öğrencilere, Klasik Batı Müziği ve Türk Sanat Müziği dinleyen öğrencilerin tutumlarının Diğer Müzikleri dinleyen öğrencilere ve Klasik Batı Müziği dinleyen öğrencilerin tutumlarının Pop Müzik dinleyen öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ölçeğin olumlu olan **22. maddesinde** Arabesk Müzik dinleyen öğrencilerin tutumlarının, Türk Halk Müziği, Pop Müzik, Diğer Müzikleri dinleyen öğrencilere, Klasik Batı Müziği dinleyen öğrencilerin tutumlarının, Türk Halk Müziği ve Pop Müzik dinleyen öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Buna göre ağırlıklı olarak Klasik Batı Müziği dinleyen öğrencilerin, Türk Halk Müziği, Pop Müzik ve Diğer Müzikleri dinleyen öğrencilere göre derste daha rahat hissettiklerini düşündükleri, Arabesk Müzik dinleyen öğrencilerin, Türk Halk Müziği, Pop Müzik, Diğer Müzikleri dinleyen öğrencilere, Klasik Batı Müziği ve Türk Sanat Müziği dinleyen öğrencilerin, Diğer Müzikleri dinleyen öğrencilere ve Klasik Batı Müziği dinleyen öğrencilerin, Pop Müzik dinleyen öğrencilere göre boş zamanlarında müziksel işitme dersine daha çok çalıştıkları, Arabesk Müzik dinleyen öğrencilerin, Türk Halk Müziği, Pop Müzik, Diğer Müzikleri dinleyen öğrencilere, Klasik Batı Müziği dinleyen öğrencilerin Türk Halk Müziği ve Pop Müzik dinleyen öğrencilere göre dersle ilgili şeylere daha çok merak duydukları söylenebilir.

Tablo 26: Ağırlıklı Olarak İcra Edilen Müziklere Göre Müziksel İşitme Dersine Yönelik Tutum Puanlarının Ortalamaları Farklılıkları

Ağırlıklı İcra Edilen Müzik	N	\bar{x}	SS	F	p
Arabesk	2	3.63	1.006	0.311	0.905
Türk Halk Müziği	48	3.39	0.8893		
Klasik Batı Müziği	33	3.58	0.6146		
Türk Sanat Müziği	8	3.51	0.5727		
Pop Müzik	17	3.47	0.7240		
Diğer	2	3.78	0.1903		

Tablo 26'daki öğrencilerin ağırlıklı olarak icra ettikleri müzik türlerine göre tutum puanları ortalamaları incelendiğinde, arabesk müzik icra eden öğrencilerin aritmetik ortalamalarının aritmetik ortalamalarının \bar{x} =3.63, Türk Halk Müziği icra eden öğrencilerin \bar{x} =3.39, Klasik Batı Müziği icra edenlerin \bar{x} =3.58, Türk Sanat Müziği icra edenlerin \bar{x} =3.51, Pop Müzik icra edenlerin \bar{x} =3.47, Diğer müzik türlerini icra edenlerin \bar{x} =3.78 olduğu ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir [**F=0.311, p=0.905>0.05**]. Ölçeğin tüm maddelerinde p>0.05 olduğundan, öğrencilerin tutumlarının ağırlıklı olarak icra ettikleri müziklere göre farklılık göstermediği söylenebilir.

6. Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonucunda; çalışmaya katılan öğrencilerin müziksel işitme dersine yönelik tutumlarının olumlu olduğu görülmüştür. Cinsiyet, yaş, mezun olunan lise, sınıf ve çalgı değişkenleri, ağırlıklı olarak dinlenen ve icra edilen müzik türü değişkenlerine göre tutum puanları ortalamalarının farklılık göstermediği; öğrenim görülen fakülte değişkenine göre ise farklılık gösterdiği ve eğitim fakültesi

öğrencilerinin tutum puanları ortalamalarının, güzel sanatlar fakültesi öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Çalışmaya katılan öğrencilerin tutum ölçeğine verdikleri yanıtlar madde bazında incelendiğinde; cinsiyet değişkenine göre kız öğrencilerin erkek öğrencilere nazaran müziksel işitme dersini daha gerekli gördükleri ve dersin diğer derslere katkısı olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir. Mezun olunan lise değişkenine göre; güzel sanatlar lisesinden mezun olan öğrencilerin diğer liselerden mezun olan öğrencilere göre müziksel işitme dersi olmadan yapılan müzik eğitiminin yetersiz olacağını ve derste daha başarılı olduklarını düşündükleri gözlenmiştir. Fakülte değişkenine göre; eğitim fakültesi öğrencilerinin güzel sanatlar fakültesi öğrencilerine göre müziksel işitme dersini daha çok sevdiğini, bu ders olmadan yapılan mesleki müzik eğitiminin yetersiz olacağını düşündükleri, dersin zaman kaybı olmadığını, derste zorlanmadıklarını, derse ilgilerini verebildiklerini, derste başarılı olduklarını, ders dışında da dersle ilgilendiklerini, müzikal gelişim açısından dersin gerekli olduğunu, mezun olduktan sonra da dersle ilgili konuşmalar duymak istedikleri sonuçlarına varılmıştır.

Araştırma sonucunda; çalışmaya katılan öğrencilerin çalgı değişkenlerine göre; çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin, çalgısı bağlama, gitar, keman, viyola, flüt, piyano ve şan olan öğrencilere göre dersle alakalı konuşmaları sevdiğini görülmüştür. Çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin, çalgısı bağlama, gitar, keman, viyola, ud ve flüt olan öğrencilere göre verilen ödevleri daha isteyerek yaptıkları tespit edilmiştir. Çalgısı bağlama, keman, viyolonsel, piyano ve şan olan öğrencilerin, çalgısı ud olan öğrencilere göre verilen ödevleri daha isteyerek yaptıkları sonucuna varılmıştır. Çalgısı viyolonsel ve şan olan öğrencilerin çalgısı gitar olan öğrencilere göre verilen ödevleri daha isteyerek yaptıkları görülmüştür. Çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin, çalgısı bağlama, keman, viyola, kanun, flüt ve piyano olan öğrencilere göre derse daha çok katılmak istedikleri tespit edilmiştir. Çalgısı gitar, keman ve ud olan öğrencilerin, çalgısı kanun olan öğrencilere göre derse daha çok katılmak istedikleri sonucuna varılmıştır. Çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin, çalgısı bağlama, gitar, keman, viyola, ud, flüt ve piyano olan öğrencilere göre dersle alakalı bilgilere daha çok merak duydukları görülmüştür. Çalgısı viyolonsel olan öğrencilerin, çalgısı bağlama, gitar, keman, flüt, piyano ve şan olan öğrencilere göre dersle ilgili bilgilerini daha çok artırmak istedikleri sonucuna varılmıştır.

Ağırlıklı olarak dinlenen müzik türü, mezun olunan lise, cinsiyet, öğrenim görülen fakülte ve çalgı değişkenlerine göre tutum ölçeğinin bazı maddelerinde farklılık olduğu tespit edilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun Türk Halk Müziği dinledikleri ve icra ettikleri tespit edilmiştir. Ayrıca ağırlıklı olarak Klasik Batı Müziği dinleyen öğrencilerin, Türk Halk Müziği, Pop Müzik ve Diğer Müzikleri dinleyen öğrencilere göre derste daha rahat hissettiklerini düşündükleri görülmüştür. Ağırlıklı olarak Arabesk Müzik dinleyen öğrencilerin, Türk Halk Müziği, Pop Müzik, Diğer Müzikleri dinleyen öğrencilere göre boş zamanlarında müziksel işitme dersine daha çok çalıştıkları tespit edilmiştir. Ağırlıklı olarak Klasik Batı Müziği ve Türk Sanat Müziği dinleyen öğrencilerin, Diğer Müzikleri dinleyen öğrencilere ve Klasik Batı Müziği dinleyen öğrencilerin, Pop Müzik dinleyen öğrencilere göre boş zamanlarında müziksel işitme dersine daha çok çalıştıkları sonucuna varılmıştır. Ağırlıklı olarak Arabesk Müzik dinleyen öğrencilerin, Türk Halk Müziği, Pop Müzik, Diğer Müzikleri dinleyen öğrencilere, Klasik Batı Müziği dinleyen öğrencilerin Türk Halk Müziği ve Pop Müzik dinleyen öğrencilere göre dersle ilgili şeylere daha çok merak duydukları görülmüştür.

Araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlar doğrultusunda geliştirilen öneriler şu şekildedir:

Mesleki müzik eğitimi verilen kurumlarda; müziksel işitme dersinin daha etkin bir biçimde işlenmesi için, araştırma ve geliştirmeler yapılarak, dersin zevkli geçmesi, merak uyandırıcı ve ilgi çekici olması sağlanabilir.

Öğrencilerin olumlu veya olumsuz tutuma sahip olmalarının, onların dersteki başarılarına da yansıtılabileceği görüşü ile bu alanda ders veren müzik eğitimcilerinin öğrenci tutumlarını dikkate alarak uygun bir eğitim ortamı oluşturmaları (farklı öğretim yöntemlerine yer verme, öğrencinin aktif olmasını sağlama gibi) önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Canakay, E. U. (Nisan 2006). Müzik teorisi dersine ilişkin tutum ölçeği geliştirme. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*, (ss. 297-310). Denizli: Pamukkale Üniversitesi. <https://toad.halileksi.net/sites/default/files/pdf/muzik-teorisi-dersine-iliskin-tutum-olcegi-toad.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Çevik, D. B. (2011). Armoni dersine ilişkin tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(190), 7-24. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/442551> adresinden edinilmiştir.
- Feridunoğlu, L. (2015). *Müziğe giden yol*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.

- Kağıtçıbaşı, Ç. (2004). *Yeni insan ve insanlar*. (10. baskı), İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kaptan, S. (1973). *Bilimsel araştırma teknikleri*. Ankara: Rehber Yayınevi.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kocaarslan, B. (2009). *Genel müzik eğitimi alan ilköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutum, müzikal özgüven ve motivasyon düzeylerinin karşılaştırılması belirlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 231835)
- Küçükosmanoğlu, H. O. (2015). Müzik biçimleri dersine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 272-282. http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/28.h_onur_kucukosmanoglu.pdf adresinden edinilmiştir.
- Morgan, C. T. (2000). *Psikolojiye giriş*. (14. baskı), (H. Arıcı & O. Aydın, çev. ed.), Ankara: Meteksan AŞ. (Çalışmanın orijinali 1961'de yayımlanmıştır.)
- Nacaklı, Z. (2006). İlköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*, Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi. <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/pamukkale/Z-Nacakci.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Özçelik, S., Kazkayası, M., & Civitçi, D. (1998). Müzik eğitiminin müzikal işitme ve algılama üzerine etkisi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (3), 67-76.
- Özdamar, K. (2011). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*. Eskişehir: Matser Matbaacılık.
- Özmenteş, G. (2006). Müzik dersine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *İlköğretim-Online Dergisi*, 5(1), 23-29. <http://ilkogretim-online.org.tr/index.php/io/article/view/2000/1836> adresinden edinilmiştir.
- Sakallı, N. (2001). *Sosyal etkiler*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Şen, Ü. S. (2015). *Müzik estetiği üzerine*. (1. baskı), Ankara: Pegem Akademi.
- Şen, Y. (2011). *Müzik öğretmenliği öğrencilerinin "geleneksel Türk müziği dersleri"ne ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 290502)
- Şendurur, B. İ., & Tanınmış, G. E. (2017). Müzik işitme okuma ve yazma eğitiminin keman eğitimine etkisi. *Nwsa Fine Arts*, 12(3), 185-198. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/322849> adresinden edinilmiştir.
- Tufan, E., & Güdek, B. (2008). Piyano dersi tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 75-90. <http://www.gefad.gazi.edu.tr/download/article-file/77131> adresinden edinilmiştir.
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar*. Ankara: Adalet Matbaası.
- Variş, Y. A., & Cesur, D. (2012). Ortaöğretim düzeyi müzik dersine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi. *Nwsa Fine Arts*, 7(4), 361-374. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/186521> adresinden edinilmiştir.
- Yayla, F. (2006). Müzik işitmenin temel prensipleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (12), 28-38.